

וְהָאִי בַר נָשׁ, מִתְפָּרֵשׁ מִנִּיהַ בְּעֵלְמָא כַּמָּה זַיְנִין. מִנְהוּן צְדִיקָא וּמִנְהוּן רְשִׁיעִיא. מִנְהוּן טְפָשִׁין וּמִנְהוּן חֲפִימִין. וְכִלְהוּ אֲתִיקֵימוּ בְּעֵלְמָא, עֲתִירִין וּמִסְפְּנִין. וְכִלְהוּ בְּגִין לְמִזְפֵי אֵלִין בְּאֵלִין, לְמִזְפֵי צְדִיקָא עִם רְשִׁיעִיא, לְמִזְפֵי חֲפִימִין עִם טְפָשִׁין, לְמִזְפֵי עֲתִירִין עִם מִסְפְּנִין. דְּהָא בְּגִין כְּף, זְכִי בַר נָשׁ לְחִי עֵלְמָא, וְאֲתִקְשֵׁר בְּאֵלְנָא דְחִי. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְהָא צְדָקָה דְאִיהוּ עֲבִיד, קָאִים לְעֵלְמִין. דְּכֹתִיב וְצְדָקְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד.

פִּזֵּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כִּד בְּרַא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵלְמָא, קָאִים לִיה עַל סַמְכָא חַד, וְצְדִיק שְׁמִיה, וְהָאִי צְדִיק אִיהוּ קִיּוּמָא דְעֵלְמָא, וְדָא אִיהוּ דְאַשְׁקִי, וְזֶן לְכֵלָא. דְּכֹתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים.

וּמִשָּׁם יִפְרֹד, מַהוּ יִפְרֹד. אֲלֵא, הַהוּא מְזוֹנָא וּמִשְׁקִיא דְהַהוּא נָהָר, נְטִיל גִּנְתָּא כֵלָא, וּלְבַתֵּר אֲתַבְדֵּר הַהוּא מִשְׁקִיא לְאַרְבַּע סְטָרִין דְעֵלְמָא. וְכַמָּה אֵינּוּן דְמִצְפָּאן לְאַתְשִׁקִיָּא וְלְאַתְזָנָא מִתְמִין. כַּמָּה דְאַתְ אָמַר, (תְּהִלִּים קמח) עֵינֵי כָל אֱלֹהִיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. וּבְגִין כְּף פִּזֵּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים, דָּא צְדִיק. צְדָקְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּבְּגִין כְּף, אִיהִי קִיּוּמָא בְּרִזָּא דְשָׁלֵם, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. רְשַׁע יִרְאֶה וְכַעַס, דָּא מְלָכוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת.

הָא חֲזִי, מְלָכוֹת שָׁמַיִם, אִיהִי בִי מְקַדְשָׁא. לְקִיּוּמָא כָּל מִסְפְּנֵי בְּגוֹ צֵלָא דְשְׁרוּתָא דְשְׁכִינְתָּא. וְצְדִיק דָּא אִיהוּ אֶקְרִי גְבָאִי צְדָקָה, לְמִיחֵן וּלְמִיזֵן לְכֵלָא. דְּכֹתִיב פִּזֵּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים. בְּגִין כְּף, גְּבָאִי צְדָקָה נְטִילֵי אֲגָרָא

וְהָאִדָּם הִזָּה נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם כַּמָּה מִינִים, מִהֶם צְדִיקִים וּמִהֶם רְשָׁעִים, מִהֶם טְפָשִׁים וּמִהֶם חֲכָמִים, וְכֵלָם מִתְקִימִים בְּעוֹלָם, עֲשִׂירִים וְעֵנַיִם, וְכֵלָם כְּדִי לְזִכּוֹת אֵלוּ בְּאֵלוּ, לְזִכּוֹת צְדִיקִים עִם רְשָׁעִים, לְזִכּוֹת חֲכָמִים עִם טְפָשִׁים, לְזִכּוֹת עֲשִׂירִים עִם עֵנַיִם, שְׁהִרִי מִשׁוּם כְּף זִכָּה הָאָדָם לְחִי הָעוֹלָם וּנְקָשֵׁר בְּעֵץ הַחַיִּים. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁהִנָּה הִצְדָּקָה שְׁהוּא עוֹשָׂה עוֹמֶדֶת לְעוֹלָמִים, שְׁפָתוֹב וְצְדָקְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד.

פִּזֵּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כִּשְׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָעֵמִיד אוֹתוֹ עַל עֵמוּד אֶחָד וּשְׁמוֹ צְדִיק, וְהִצְדִּיק הִזָּה הוּא הַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם, וְזֶה הוּא שְׁמִשְׁקָה וְזֶן לְכָל, שְׁפָתוֹב (בְּרַאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים.

וּמִשָּׁם יִפְרֹד, מַה זֶה יִפְרֹד? אֲלֵא הַמְזוֹן הַהוּא וְהַמְשָׁקָה שֶׁל הַנְּהָר הַהוּא נוֹטֵל הַגֶּן הַכֵּל, וְאַחַר כְּף מִתְפָּזֵר הַמְשָׁקָה הַהוּא לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְכַמָּה הֵם שְׁמִצְפִּים לְהִיּוֹת מְשָׁקִים וּלְהִזוֹן מִשָּׁם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים קמח) עֵינֵי כָל אֱלֹהִיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. וּמִשׁוּם כְּף פִּזֵּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים - זֶה צְדִיק. צְדָקְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁמִשׁוּם כְּף הִיא עוֹמֶדֶת בְּסוּד שֶׁל שְׁלוֹם בְּקִיּוּם שְׁלֵם. רְשַׁע יִרְאֶה וְכַעַס - זֶה מְלָכוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת.

בְּאֵרָא, מְלָכוֹת שָׁמַיִם הִיא בֵּית הַמְקַדָּשׁ, לְקִים כָּל הָעֵנַיִם בְּתוֹךְ הַצֵּל שֶׁל רְאשִׁית הַשְּׁכִינָה, וְהִצְדִּיק הִזָּה הוּא נִקְרָא גְבָאִי צְדָקָה, לְחֵן וּלְזוֹן אֶת הַכֵּל, שְׁפָתוֹב פִּזֵּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים,